

1.9.2004

PESÄNHOITAJAN SELONTEKO- JA TIETOJENANTOVELVOLLISUUS

1 YLEISTÄ

Pesänhoitajan on informoitava velkojia pesän realisointitilanteesta ja muista kussakin yksittäistapauksessa merkityksellisistä seikoista konkurssipesän hallinnossa. Pesänhoitajan on selonteko- ja tietojen-antovelvollisuutensa täyttääkseen annettava velkojille vuosittain selonteko ja lisäksi myös muut velkojien pyytämät tiedot (KonkL 14:11).

Velallisella on samanlainen oikeus kuin velkojalla saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja sekä tiedot velkojainkokouksessa ja muussa velkojien päätöksentekomenettelyssä käsiteltävistä asioista. Pesänhoitaja voi kuitenkin rajoittaa velallisen tietojensaantioikeutta (KonkL 4:2).

Konkurssiasiamiehen tiedonsaantioikeudesta ja pesänhoitajan velvollisuudesta toimittaa asiakirjoja konkurssiasiamiehelle säädetään konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa ja asetuksessa (L 109/1995, 3§ ja A 111/1995, 8 §, 501/ 2004).

2 VUOSISELONTEKO

Pesänhoitajan on laadittava vuosittain selonteko konkurssipesän hallinnosta. Vuosiselonteko on laadittava kultakin vuodelta konkurssin alkamiskuukautta vastaavan kuukauden loppuun mennessä. Selonteko on tehtävä useammin, jos velkojainkokous niin päättää.

Vuosiselonteko on toimitettava suurimmille velkojille, konkurssiasiamiehelle ja velalliselle. Muillakin velkojilla on pyynnöstä aina oikeus saada vuosiselonteko. Neuvottelukunta suosittelee, että vuosiselonteko toimitetaan aina ilman eri pyyntöä verottajalle ja palkkaturva-viranomaiselle.

Vuosiselonteon tarkoituksena on ensisijaisesti selvittää velkojille, mitä konkurssissa realisaatioprosessina on tapahtunut ja mitä tulee vielä tapahtumaan. Erillisten selvitysten laatiminen esim. panttivelkojan tarpeisiin on yleensä tarpeetonta, kun vuosiselonteko sisältää kaiken myös panttivelkojien tarvitseman tiedon.

Vuosiselonteon tulee sisältää ainakin (KonkL 14:11.2):

- tiedot konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta ja rahaksimuutosta;

- tiedot vireillä olevista oikeudenkäynneistä, joissa konkurssipesä on osallisena ja muista konkurssipesän kannalta merkittävistä oikeudenkäynneistä;
- tiedot konkurssipesän kustannuksista ja vastuista;
- tiedot maksetuista jako-osuuksista ja jako-osuuden ennakoista;
- arvio konkurssin todennäköisestä päättymisajankohdasta ja perustelut tälle arviolle sekä
- muut pesän selvitykseen ja hoitoon liittyvät velkojille merkitykselliset tiedot.

Ensimmäisen vuosiselonteon jälkeen annettavissa selonteoissa pesänhoitajan on tuotava nimenomaisesti esille se, mitä konkurssipesässä on tapahtunut edellisenä vuonna. Selonteossa voidaan viitata aikaisempiin kertomuksiin ja siinä tulee soveliaalla tavalla selvittää muuttuneet seikat. Selonteko voidaan tehdä täydentämällä edellisen vuoden selontekoa uutta tekstiä korostamalla (esimerkiksi **lihavointia** käyttämällä).

Selonteoissa pesänhoitajan on pyrittävä mahdollisimman realistisesti ennakoimaan konkurssipesän lopettamisajankohta. Myös syyt, jotka ovat esteenä pesän lopettamiselle, on mainittava.

Konkurssiasiaain neuvottelukunta on hyväksynyt tämän suosituksen liitteenä olevan mallin vuosiselonteosta. Mallia sovelletaan tapauskohtaisella harkinnalla ja mallissa mainittujen seikkojen lisäksi pesänhoitajan tulee antaa myös muu tarpeellinen informaatio velkojille.

3

MUUT VELKOJEN PYYTÄMÄT TIEDOT

Tavallisesti on riittävää, että pesänhoitaja täyttää säännönmukaisen vuosiselontekovelvollisuutensa. Velkojat voivat kuitenkin määrätä pesänhoitajan antamaan erikseenkin tietoja esimerkiksi vireillä olevista oikeudenkäynneistä tai muiden laajakantoisten tai taloudellisesti merkittävien asioiden hoidosta. Yksittäisellä velkojalla on oikeus pyynnöstään saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja. Jos asia on kuitenkin esillä vuosiselonteossa, jonka antamisen aika on lähellä, ei tietoja ole tarpeen toimittaa erikseen. Kiireellisessä tapauksessa pesänhoitajan on kuitenkin annettava tiedot viipymättä.

3.1

Pesänhoitajan oma-aloitteinen tietojenantovelvollisuus

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja antaa oma-aloitteisestikin tietoja velkojille erityisen merkityksellisistä seikoista. Tällaisia voivat olla esim. oikeudenkäynnissä tapahtunut yllättävä käänne taikka jonkin merkittävän omaisuusarvon ennakoitua selvästi parempi tai heikompi realisointitulok.

3.2

Velallisen tietojensaantioikeus

Velallisella on lähtökohtaisesti samanlainen oikeus kuin velkojalla saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja (KonkL 4:2).

Pesänhoitajan on lain mukaan toimitettava velalliselle:

- pesäluettelo
- velallisselvitys
- vuosiselonteko sekä
- jakoluetteloehdotus ja jakoluettelo

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja jo pesäluetteloaa laadittaessa tiedustelee velalliselta, onko hänelle tarpeen toimittaa vuosiselonteon lisäksi myös muita pesänhoitoon liittyviä keskeisiä asiakirjoja. Jos velallinen haluaa saada asiakirjoja, pesänhoitajan tulee toimittaa myös velalliselle asiakirjoja oma-aloitteisesti.

Myöhemmin pesänhoitajan on velallisen esittämästä perustellusta pyynnöstä toimitettava velalliselle konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tarpeellisia tietoja. Konkurssipesän asiakirjoihin kuuluvat velallisen omat, konkurssipesän hallintaan siirtyneet asiakirjat sekä konkurssin jälkeen syntynyt, pesän hoitoon liittyvä asiakirja-aineisto. Velallinen voi tarvita asiakirjoja oikeudenkäyntiä varten tai esimerkiksi verotukseen tai jonkin etuuden hakemiseen liittyvistä syistä. Tällöin pesänhoitajan tulee huolehtia siitä, että velallinen saa tarpeelliset jäljennökset asiakirjoista riittävän ajoissa.

Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, ettei velallisella ole mahdollisuutta hävittää, anastaa tai muuttaa pesän asiakirjoja. Tämän vuoksi pesänhoitaja voi edellyttää, että velallisen on tutustuttava asiakirjoihin pesänhoitajan luona tai muussa asiakirjojen säilytyspaikassa. Asiakirjoja ei myöskään saa luovuttaa velalliselle. Selvästi haitantekotarkoituksessa tehdyn vaatimuksen asiakirjojen tutkimisesta pesänhoitaja voi torjua.

Velallinen voi käyttää tehtävään sopivaa avustajaa tai asiamiestä asiakirjojen tutkimisessa.

Velallisella ei ole oikeutta saada pesänhoitajalta pesän selvitykseen liittyviä pesänhoitajan tai pesänhoitajan käyttämän avustajan laatimia keskeneräisiä asiakirjoja eikä muistioita, muistiinpanoja tai muita työpapereita.

Pesänhoitaja voi rajoittaa velallisen tietojensaantioikeutta, jos rajoitusta voidaan pitää välttämättömänä konkurssipesän tai sivullisen oikeuden taikka muun erityisen syyn vuoksi. Tällainen tilanne voi olla käsillä erityisesti silloin, kun tietojen antaminen voi vahingoittaa pesän tai

sivullisen etua. Näin voi olla esimerkiksi, kun pesän tarkoitus on ryhtyä takaisinsaantioikeudenkäyntiin, jossa vastaajana on velallisen läheinen.

Velallisen tietojensaantioikeuden rajoittaminen pesään kuuluvan omaisuuden myyntiä koskevista toimenpiteistä voi myös olla joskus tarpeen. Myyntineuvottelujen ollessa kesken pesänhoitaja ei ole velvollinen luovuttamaan velalliselle esimerkiksi pesän omaisuutta koskevia ostotarjouksia, jos tarjouksen tekijä on sitä edellyttänyt taikka jos on vaarana, että velallinen ilmaisee tietoja ulkopuoliselle taikka toiselle tarjouskilpailuun osallistuvalla taholla tai muutoin vaarantaa myyntineuvotteluita.

Velalliselle tulee sen jälkeen kun estettä ei enää ole antaa ne tiedot, joiden saantia pesänhoitaja on rajoittanut. Velallinen voi siten saada tiedot esimerkiksi konkurssipesään kuuluvan omaisuuden kauppahinnasta kaupan päättämisen jälkeen.

Kun konkurssissa on yhteisö, velallisen edustajasta saattaa syntyä epäselvyyttä.

Konkurssiin asetetut yhteisöt ovat yleisimmin osakeyhtiöitä. Osakeyhtiölain 19 §:n 1 momentin mukaan konkurssin aikana edustavat osakeyhtiötä velallisena toimitusjohtaja ja hallitus, johon voidaan konkurssin aikana valita uusia jäseniä. Osakeyhtiön konkurssi ei siis merkitse sen toimielinten lakkaamista. Yhtiön toimielimiin kuuluvat henkilöt eivät kuitenkaan itse yleensä miellä, että heidän tehtävänsä jatkuvat. Käytännössä onkin vakiintunut säännöksi, että velallisyhtiötä edustaa henkilö, joka on vahvistanut pesäluettelon oikeaksi. Tavallista myös on, että pesänhoitaja sopii velallisen edustajien kanssa, kuka edustaa velallista ja kenelle toimitetaan pesänhoitoa koskevat tiedot.

Neuvottelukunta suosittelee, että velalliselle annettavat tiedot toimitetaan aina jollekin yhteisön hallintoelimen jäsenelle tai toimitusjohtajalle. Yhteisön edustajilla voi joskus olla keskenään erilaisia intressejä yhteisön konkurssissa. Jos tämä tulee pesänhoitajan tietoon, suositeltavaa on, että pesänhoitaja mahdollisuuksien mukaan toimittaa tiedot kaikille yhteisön edustajille.

Tuomioistuimen määräyksestä velallisen edustajana voi olla myös sellainen henkilö, jolla ei ole muodollista asemaa konkurssissa olevassa yhteisössä (KonkL 4:11.2). Jos tällainen määräys on annettu, neuvottelukunta pitää suositeltavana, että velalliselle toimitettavat tiedot annetaan pyynnöstä myös hänelle.

4

ASIAKIRJOJEN TOIMITTAMISESTA PERITTÄVÄ MAKSU

Konkurssilaissa säädetään siitä, milloin pesänhoitaja voi periä velkojalta tai velalliselta maksun asiakirjan toimittamisesta (KonkL 23:2). Maksua ei voida vaatia sellaisista asiakirjoista, jotka on toimitettava lain nojalla.

Neuvottelukunta suosittelee asiakirjojen toimittamista sähköisessä muodossa konkurssipesän kustannusten säästämiseksi aina kun se on mahdollista.

Pesänhoitaja voi periä maksun asiakirjan jäljentämisestä ja toimittamisesta, jos asiakirja on toimitettu velallisen tai velkojan pyynnöstä eikä aiheutuneita kustannuksia voida pitää tavanomaisina. Pesänhoitaja voi vaatia maksun esimerkiksi velkojan tai velallisen pyytämistä valvontakirjelmien jäljennöksistä taikka konkurssipesän kirjanpitoaineiston toimittamisesta, jos pyynnön täyttäminen edellyttää selvittely- tai kopiointityötä.

Jos joku velkoja tarvitsee konkurssipesän asiakirjoja vieraalla kielellä, pesänhoitajan tulee sopia velkojan kanssa menettelystä asiakirjan käännettämiseksi. Voi olla tarkoituksenmukaista, että pesänhoitaja täällä huolehtii asiakirjan käännettämisestä, mutta velkojan tulee maksaa konkurssipesän kustannukset.

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja ilmoittaa maksuvelvollisuudesta ennen asiakirjojen toimittamista. Jos kustannukset ovat poikkeuksellisen suuret eikä velkojan maksukykyisyydestä ole tietoa, pesänhoitaja voi pyytää kustannukset maksettavaksi ennakolta.

Helsingissä 1. päivänä syyskuuta 2004

Matti Nenonen
puheenjohtaja

Antti Kurikka
sihteeri

LIITE

vuosiselonteon malli